

Ефективни комуникациски стратегии помеѓу општините, училиштата, наставниците и родителите - искуство на Р.Албанија

Белиса ХАЦИУ

Општина Лушња, Албанија

belisa.haxhiu@yahoo.com

Апстракт: Оваа студија има за цел да обезбеди информации во врска со улогата на училиштата, наставниците, родителите и јавните тела во справувањето со пандемијата или слични итни ситуации со префрлање на образование на далечина. Напишано е во рамките на имплементацијата на проектот „Образование на далечина за да се постигне повеќе“, Еразмус+.

Клучни зборови: Ученици, родители, наставници, општина, образование, далечина итн.

1. Вовед

Пандемијата предизвика многу проблеми во образованието кои ги погодија не само учениците, туку и наставниците, родителите, образовните институции, јавните институции и сите други вклучени во образовниот процес. Овие проблеми беа особено значајни во помладите возрасти, но последиците беа значајни во целиот образовен систем бидејќи беше нова ситуација, несоочена претходно, период на вонредна состојба со кој сите мораа да се прилагодат, но немаа алатки, опрема, а понекогаш и знаење за да го стори тоа. Овој проблем беше уште позначаен во руралните средини во кои недостигаа електронски уреди, а понекогаш дури и интернет конекција.

Министерството за образование, спорт и млади не беа подготвени за ваква ситуација, а не беа ниту општините, јавните и приватните институции, наставниците, родителите и учениците. Сепак, сите вклучени актери се обидоа да дадат се од себе за да го надминат и да го продолжат процесот на настава и учење дома, свртени кон екраните на компјутерот или паметниот телефон.

1.1. Општи информации

Албанија (Shqipëri или Shqipëria), официјално Република Албанија (на албански: Republika e Shqipërisë), е земја во Југоисточна Европа. Се наоѓа во Јадранското и Јонското Море во Средоземното Море, споделувајќи копнени граници со Црна Гора, Косово, Северна Македонија и Грција. Нејзин главен град е Тирана, најголемиот град. Врз основа на ЗАКОН бр. 139/2015 „ЗА ЛОКАЛНА САМОУПРАВА“, (член 3) мисијата на единиците на локалната самоуправа во Република Албанија е да обезбедат ефективно и ефикасно владеење на ниво најблиску до граѓаните и единиците на локалната самоуправа кои вршат локална самоуправа во Република Албанија се општините и регионите. Општините се основно ниво на локалната самоуправа. (член 5). Во Република Албанија во моментот има 61 општина и 12 региони (карци). Вкупното население е 2.793.592 граѓани (јануари 2022 година, ИНСТАТ), кои живеат на вкупна површина од 28.748 km².

Општина Лушња се наоѓа во јужниот дел на западната низина на Албанија и има население од 130316 поединци (Според граѓанската регистрација, август 2022 година). Поделен е на 11 Управни единици, од кои 10 се во рурална средина. Општина Лушња под своја управа има 85 села во кои живее 63% од населението. Во општина Лушња има 45 образовни институции и тоа: 28 државни основни училишта, 6 државни средни училишта, 7 државни основни-средни училишта, 3 приватни училишта, 1 стручно училиште. (ЗВАП, Лушње) Соочени со периодот на изолација од COVID-19, сите училишта преминаа на далечинско образование.

1.2 Образовниот систем во Албанија

Предуниверзитетскиот образовен систем во Албанија вклучува детски градинки, училишта и дополнителни институции, јавни или приватни. (ЗАКОН бр.69/20121)

Фазите на образовниот систем во Албанија се состојат од:

- Предучилишно образование (на албански: *Arsimi parashkollor*) (деца на возраст од 0 - 6 години)
- Основно образование (на албански: *Арсими Базе*) (деца на возраст од 6 - 16 години)
- Општо средно образование (на албански: *Gjimnazet*) (EURYDICE2)

Основното образование е поделено на:

- a) примарниот циклус (на албански: *Arsimi fillor*) е составен од пет класи IV,
- b) средно образование (на албански: *Арсими и месем и ниско*) составено од четири паралелки VI-IX,
- c) Високо средно образование (на албански: *Арсими и Месем и високо*)

Високите средни образовни институции вклучуваат:

- Стручни училишта (на албански: *Shkollat e Mesme Profesionale*) две-четири години.
- Училишта за стручно/ориентирано образование (на албански: *Shkolla të arsimit të orientuar*) вклучувајќи уметнички училишта, спортски училишта, училишта за странски јазици и училишта ориентирани во други образовни области.

Според дефиницијата во Стратегијата за развој на предуниверзитетското образование 2014-2025 година, образованието опфаќа три нивоа: предучилишно образование, основно образование (основно и ниско средно образование) и средно образование; додека стручното образование, согласно Националната стратегија за вработување и вештини 2014-2020 година, функционира на три нивоа, нудејќи им на студентите општа теоретска и практична обука, како и со професионални компетенции и дообразование:

1. Прво ниво (полуквалификувани работници кои можат да влезат на пазарот на трудот);
2. Второто ниво (техничари, кои исто така можат да влезат на пазарот на трудот);
3. Трето ниво (по што постои можност за продолжување на универзитетските студии или за влез на пазарот на трудот).

1.3 Албанска образовна служба

Во областа на предуниверзитетското образование, во општина Лушња, главен актер е Регионалната образовна дирекција (на албански: *Drejtoria Arsimore Rajonale – DAR*), која е одговорна за функционирањето на образовните институции на ниво на област. Регионалната дирекција за образование ја спроведува Стратегијата за развој на предуниверзитетското образование 2021-2026 година, истовремено обезбедувајќи образовни алатки за јавните образовни институции, според формулата „по ученик“ и ја поддржува локалната власт во планирањето, инвестирањето во образовната инфраструктура, како и неговото одржување. Има улога и во квалитетот на предуниверзитетското образование преку наградување на вработени во јавните образовни установи со истакнати достигнувања и доделување стипендии на избран број ученици, преку посебен фонд од годишниот буџет на Министерството за образование, Спорт и млади.

Стручното образование е област директно зависна од Министерството за економија и финансии, па затоа не е вклучена во законските функции на општините. Кај нас стручното образование (СОО) се обезбедува преку стручното училиште.

1.4 Образование за време на пандемијата COVID-19 во албанските училишта

COVID-19, опасниот и невидлив непријател со кој се соочува и се уште се соочува целиот свет, донесе многу негативни и тешки последици во нашите животи, влијаејќи врз нас психолошки, емоционално и физички. Образованието, како што е забележано во оваа студија од 2022 година, беше едно од областите во кои COVID-19 има огромен негативен ефект, не само во Албанија, туку и во целиот свет. Како што изјавија повеќето наставници во нашата општина, COVID-19 негативно влијаеше на наставниот процес.

Во март 2020 година, имаше целосно заклучување и сите часови се префрлија на онлајн часови. Министерството за образование, спорт и млади како највисока извршна власт на менаџментот на предуниверзитетското образование објави упатство¹ за учење од дома, кое имаше за цел да ги води наставниците за развој на учењето дома. Обезбеди и други материјали и платформи за онлајн учење, шаблони за испити за национални испити, видео упатства итн. со цел да се поддржат наставниците во наставниот процес. Организирајќи ваков наставен процес, тие имаа за цел да ги задржат учениците ангажирани со содржината на предметот и да го зајакнат знаењето стекнато досега од учениците. На националната телевизија се емитуваа и видеа од наставници од основните училишта од различни предмети. Во соработка со Албанската радио телевизија (АРТ) и телевизискиот канал „РТШ школа“, беше создаден со цел учениците да ги гледаат дома и да допрат до широката публика на целната група, вклучително и оние кои немаа никакви технолошки уред или интернет конекција. Министерството за образование создаде и наменски канал на „Јутјуб“, за прикачување на видеата за оние ученици кои можеби го пропуштиле ТВ преносот, како и следење и повторување на темите за учење во секое време. (https://www.youtube.com/channel/UC21Y6wkN3En_HKFdt4yWxMQ). Понатаму, според истите податоци објавени на *Евридика*, Европска комисија, дигитални уреди се донирани на студенти кои имаат потреба.

Ова искуство на организирање и управување со онлајн часови беше предизвик за наставниците, особено за постарите на кои им недостигаше искуство со е-учење и користење на технологија во нивните часови. Како што изјавија повеќето од наставниците, ситуацијата била потешка и во руралните средини каде што немало интернет конекција, како и технолошки алатки за организирање и посетување на наставата.

Ситуацијата се промени во август 2020 година. Сепак, со цел да се обезбеди на предуниверзитетското образование безбедносни мерки против ширење на вирусот COVID-19 во текот на учебната година, Министерството за образование, спорт и млади и ASCAP објавија упатство. Според ова упатство, беа дизајнирани три главни сценарија за развој на процесот на учење кои треба да се спроведат во зависност од:

- училишната инфраструктура;
- бројот на ученици во училиницата;
- и ширењето на вирусот во секој од нив.

Овие три главни сценарија вклучуваат:

1. Наставата би се одвивала во средини за физичко училиште, одржување на физичка дистанца доколку состојбата на пандемијата е стабилна, почитување на протоколот на Министерството за здравство и социјална заштита за хигиена и физичко дистанцирање. Ако бројот беше голем, тие ќе го намалат времето на часот на 30

минути (од 45) и ќе изградат графикон за учениците и ќе го поделат часот во групи или подгрупи.

2. Комбиниран час во училиница и на оддалеченост од дома (една недела на училиште и една недела дома), со почитување на сите правила за хигиена и физичка дистанца, во случај да дојде до отежната состојба на пандемијата.
3. Доколку ситуацијата значително се влоши, би се применило со учење од дома. Училиштето ќе дизајнира училишен распоред за учење на далечина преку Интернет со посебна платформа.

По завршувањето на учебната 2020-2021 година, албанското Министерство за образование, спорт и млади, направи опсервација со цел да се идентификуваат постигањата на учениците во текот на оваа учебна година, како и да се утврдат потребите и недостатоците на учениците во секоја од предметите. Откако беа собрани и анализирани сите податоци, тие развија посебна програма во која беа вклучени предметите и знаењата на кои им беа најпотребни на студентите. Во текот на 1 септември 2021 година - 24 септември 2021 година беа организирани дополнителни часови со цел учениците да го стекнат знаењето што го пропуштија за време на пандемијата, како и да го подобрат и зајакнат своето знаење. Новата академска година започна на 27 септември 2021. (*Евридика, 2022*)

Во општина Лушња од 2016 година е формиран Развоен центар кој нуди бесплатни услуги за младите во 6 дена во неделата (понеделник-сабота). Услугите се различни во зависност од потребите на секој поединец. Со оглед на тоа што децата со посебни потреби беа целна група која беше најмногу погодена од пандемијата и изолацијата бидејќи не можеа да ги добијат секојдневните услуги во центарот, општина Лушња реализираше проект за подобрување на состојбата и на децата, како градење на капацитетите на различни актери во обезбедувањето услуги на децата со посебни потреби. Целта на овој проект беше да се подобрат социјалните услуги што им се нудат на децата со посебни потреби на возраст од 3-16 години, за време на пандемијата COVID-19. Целта беше градење на капацитетите на персоналот на Центарот за развој, социјалните работници од Одделението за социјални услуги, администраторите на социјалните служби во секоја управна единица, родителите/старателите на децата со посебни потреби кои го посетуваа Центарот за развој во Лушња, како и оние на децата, со посебни потреби на возраст од 3 – 16 години. Проектот имаше за цел да создаде можности за да им се овозможи на децата да ги добијат потребните услуги во домот, кои претходно ги добиваа во Центарот.

Односот меѓу наставници-ученици-родители беше суштински и со особено значење во текот на целиот процес на учење за време и по периодот на изолација. За време на периодот на затворање и целосна изолација, како што беше споменато погоре, децата не посетуваа физички часови. Целиот процес на учење беше направен дома. Некои од нив следат онлајн часови, некои ги следат упатствата за групата WhatsApp, а некои ги гледаат видеата што ги емитува националната телевизија. Односот меѓу учениците и нивните наставници остана суштински, но сепак постоеше неопходност родителите да бидат уште повеќе вклучени во овој однос, како и во процесот на учење на нивните деца, особено на помладите возрасти.

Целта на овој напис е да се анализира албанското искуство во справувањето со пандемијата или слични вонредни ситуации преку префрлување на далечинско образование, со вклучување на различни актери и чинители како што се: наставници, ученици, родители, образовни институции, јавни тела итн.

2. Методологија

Со цел да се соберат податоци за тоа како пандемијата влијаела на процесот на учење и настава за време на изолацијата на КОВИД-19, како и да се дадат препораки во врска со поддршката што треба да ја дадат јавните институции како што се општините за да се олеснат овие процеси во слични ситуации, овој напис користи две истражувања методи вклучувајќи прашалници и интервјуа.

Ова истражување го спроведе општина Лушња, Албанија со 250 наставници, 557 ученици и 362 родители. Беа подготвени прашалници за секоја од групите.

2.1 Прашалник за ученици

Првата група на испитаници што сакавме да ја достигнеме за да ги собереме податоците за оваа студија беа ученици од основните училишта во општина Лушња. Прашалникот содржи вкупно тринаесет прашања. Прашањата како и дизајнот беа прифатени на возраста на целната група. Типот на прашања вклучуваше: прашања со краток одговор, повеќекратен избор, полиња за избор, да или не прашања и само три прашања со долги одговори. Врз основа на возраста на целната група, им препорачавме да побараат помош од родителите и наставниците за да го пополнат прашалникот и ги советувавме и нивните родители и наставници да им помогнат. Возраста на целните групи вклучуваше: ученици од 6-7 години, 8-9 години и 10-11 години. Сепак, прашалникот беше стандардизиран за сите горенаведени целни групи. Со цел да се допре до широка публика на ученици запишани во различни основни училишта во општина Лушња, прашалникот е креиран преку Google Forms. Истата беше споделена онлајн на официјалните сметки на социјалните мрежи на општина Лушња. Учесниците беа дел од сите образовни институции во општина Лушња.

2.2 Прашалник за наставници

Втората целна група која сакавме да ја достигнеме за да ги собереме податоците беа наставниците од основните училишта во општина Лушња. Вклучуваше вкупно десет прашања. Прашањата до наставниците овозможуваат разјаснување на состојбата на наставниот процес за време на пандемијата COVID-19 како и што би можело да се направи за да се олесни наставниот процес во иднина. Видот на прашањата беа: прашања со краток одговор, повеќекратен избор, полиња за избор, прашања да или не и прашања со долги одговори. Прашалникот беше стандардизиран за сите наставници. Повеќето од наставниците ги подучуваа учениците кои живеат во руралните области.

Со цел да се допре до широка публика на наставници, прашалникот беше креиран преку Google Forms. Беше споделена онлајн на официјалните сметки на социјалните мрежи на општина Лушња, како и директно споделена со наставниците од Локалната канцеларија за предуниверзитетско образование во општина Лушња.

2.3 Прашалник за родители

Третата група опфатена со студијата беа родители на учениците. Прашалникот вклучуваше вкупно десет прашања. Прашањата за родителите се однесуваа на тоа како тие го помагале процесот на учење на нивните деца дома за време на пандемијата и како овој процес може да се олесни во слични ситуации. Типот на прашања што се користеа беа: прашања со краток одговор, повеќекратен избор, полиња за избор, прашања да или не и прашања со долги одговори. Најголем дел од родителите живееле во урбани средини.

Со цел да се допре до широката публика на родители на ученици од основните училишта во општина Лушња, прашалникот е креиран преку Google Forms. Истата беше споделена онлајн на официјалните сметки на социјалните мрежи на општина Лушња.

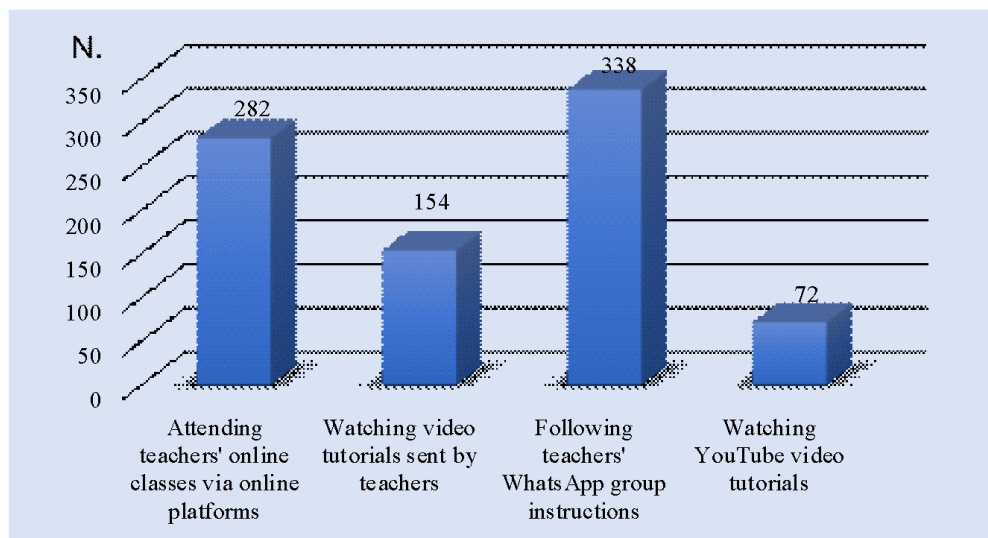
3. Резултати

3.1 Ученици

Прашалникот го пополнија вкупно 557 ученици, од кои повеќето живеат во урбани средини (56,4%), со пристап до интернет во своите домови (91,4%). Во однос на нивните технолошки вештини, повеќето од интервјуираните изјавиле дека се средни 68,9%, високи 26,9% и ниски 4,1%.

Поголемиот дел од учениците ги сметаа ефектите од пандемијата како негативни во процесот на учење, иако повеќето од нив одговориле дека посетувале онлајн часови, поконкретно 75,2%.

Вклучувањето на учениците во процесот на учење за време на пандемијата, како што соопштуваат, е овозможено преку: посета на онлајн часови на наставници преку онлајн платформи, гледање видео упатства испратени од нивните наставници, следење на упатствата на наставниците за групата WhatsApp и гледање видео на YouTube упатства (слика 1).

Забелешка: N – број на испитаници (училишта)

Слика 1. Активности за настава и учење на учениците во процесот на учење за време на пандемијата

Соочени со пандемијата на КОВИД-19, учениците посетуваа онлајн часови организирани од нивните наставници главно користејќи паметни телефони, а потоа и лаптопи и таблети. Од друга страна, учениците кои не можеа да следат онлајн настава за време на пандемијата одговорија дека главната причина поради која не посетуваат настава за време на пандемијата е:

- недостаток на интернет конекција (53,7%)
- се повеќе од две деца во семејството (36,6%)
- недостаток на технолошки уреди (22,6%).

Други причини вклучуваат:

- инфицирани со вируси,
- неможност да се разберат концептите преку онлајн часови,
- слаб интернет,
- да биде единствениот ученик што присуствува итн.

Учениците изјавија дека технолошките уреди им помогнале да учат и да посетуваат настава за време на пандемијата. Тие одговорија дека една од најкорисните алатки што ги користат нивните наставници за да им го олеснат учењето се видеата што наставниците ги создале за нив. Испитаниците им препорачаа на јавните институции и општината да обезбедат бесплатен интернет пристап за време на пандемијата и

слични ситуации и да обезбедат технолошки уреди за учениците, кои припаѓаат на семејства со ниски приходи и оние кои живеат во рурални средини.

3.2 Наставници

Испитаниците на прашалникот опфатија 250 наставници од основните училишта. 57,2% од нив биле наставници кои ги подучуваат децата кои живеат во руралните средини и 42,8% од нив на децата кои живеат во урбаните средини. 33,2% од нив сметале дека имаат високи технолошки вештини, 66% средно технолошки вештини и само 0,8% од нив сметаат дека нивните технолошки вештини се ниски. Во однос на влијанието на пандемијата COVID-19 врз наставниот процес, повеќето од нив изјавиле дека пандемијата имала негативно влијание (87,2%), а малкумина ја сметаат за позитивно (12,8%).

Соочени со изолација на Ковид-19, 50,4% од наставниците им испраќаат на учениците инструкции за групата WhatsApp, 32% од нив организирале онлајн часови преку онлајн платформи и апликации и 17,6% од нив испраќаат видео упатства до своите ученици.

Освен онлајн платформите и апликациите како што се Zoom, WhatsApp, Messenger итн., некои други методи што се користат во наставниот процес за време на пандемијата пријавени од наставниците вклучуваат: проекти, комбинација на WhatsApp, видео упатства и онлајн групи, испраќање видеа емитувани од Министерството за образование, спорт и млади, во училиштето РТШ. Некои наставници отидоа уште подалеку во телефонската комуникација со секој ученик или со нивните родители, давајќи им упатства за часовите.

Иако наставниците се обидоа да продолжат да ја организираат наставата виртуелно користејќи различни методи и средства, тие изјавија дека не присуствувале сите ученици на наставата. Поконкретно, 42% од учениците посетувале онлајн настава, а 58% од нив не посетувале онлајн настава.

Обидувајќи се да дадат одговор зошто учениците не присуствуваат на онлајн наставата организирана од нивните наставници, наставниците одговорија дека причините се:

- поради недостаток на интернет конекција (35,2%),
- поради недостаток на технолошки уреди (42,8 %),
- поради тоа што има повеќе од 2 (две) деца во семејството (22%).

Други причини вклучуваат: да се болни, да имаат мал интерес, да живеат во рурална средина со слаб пристап до интернет, да немаат волја за учење, ниски примања, премлади се или сите горенаведени причини.

Некои од алатките што наставниците ги користеа за да го направат наставниот процес поефективен за време на пандемијата вклучуваат:

- Видео упатства,
- Zoom алатка,
- Google Classroom,
- Формулари на Google,
- BookWidgets, итн.

Наставниците, исто така, потрошија неколку минути на техника бора на идеи или вежби за загревање за да ги охрабрат учениците да разговараат, да дискутираат и да ги изразат своите чувства и искуство за ситуацијата со пандемијата.

Некои препораки од наставниците за тоа што би можеле да направат општината или локалните јавни институции со цел да го подобрат и олеснат наставниот процес се како што следува:

- обезбедување на технолошки уреди како лаптопи, видео проектори, паметни табли итн.
- обезбедување на дидактички материјали,
- Интернет врска во училиштата,
- обезбедување на технолошки уреди и покривање на трошоците за интернет, со посебен фокус на учениците кои припаѓаат на семејства со ниски приходи или живеат во рурални средини.

3.3 Родители

Учествувале 362 родители на основци, од кои: 230 (63,5%) испитаници живееле во градско и 132 (36,5%) во рурално подрачје. Повеќето од нив тврдеа дека пандемиските ефекти врз процесот на учење на нивните деца биле негативни. Мнозинството родители имаат 2 или 3 деца (58,3 % и 25,4 % соодветно).

Повеќето родители одговориле дека најкористен технолошки уред во процесот на учење од страна на нивните деца дома се паметните телефони (86,3%), потоа лаптопите (13%), таблетите (8,6%) и компјутерите (5,5%). Речиси 90% од испитаниците тврдат дека нема интернет конекција дома, што укажува на проблеми со пристапот на децата до учење од далечина.

95% од родителите им помагале на своите деца да учат дома за време на периодот на изолација на КОВИД-19, а 81,5% од интервјуираните изјавиле дека нивните деца не присуствувале на онлајн часовите организирани од наставниците. Причините поради кои децата не посетуваат онлајн часови беа:

- Недостаток на интернет (38,4%),
- Недостаток на технолошки уреди (22,7%),
- Да се има повеќе од две деца во семејството (24%).

Некои други причини вклучуваат: проблеми со интернет конекцијата, квалитетот на уредите, присуството на повеќе од еден час, родителот е наставник и немањето доволно време да им помогне на своите деца, родителот морал да работи во времето кога детето имало да присуствуваат на часовите преку интернет, да се биде родител, дете или роднини заразени со вирусот итн. Родителите исто така наведуваат дека децата стануваат агресивни кога мораат да посетуваат настава преку интернет.

Родителите се обидоа да го олеснат процесот на учење на своите деца со создавање креативни игри и квизови за да го зајакнат учењето на нови концепти, прикажувајќи им видео упатства и користење дополнителни учебници. Некои родители дури користеле табли дома, а други ангажирале приватни наставници за своите деца.

Родителите бараа од општините и другите локални јавни институции да:

- обезбеди технолошки уреди за семејства со ниски приходи,
- овозможи интернет конекција или поевтини интернет пакети за семејства со ниски приходи,
- креира онлајн платформи за да го олесни учењето,
- креира виртуелни часови,
да се подобри процесот на учење во слични ситуации, со посебен фокус на семејствата кои живеат во руралните средини.

4. Препораки

Целиот напис даде податоци за ситуацијата со пандемијата, како таа влијаеше на процесот на настава и учење и какви решенија се применија неподготвени за таква ситуација. Написот, исто така, ги даде и анализираше податоците обезбедени од три клучни актери во процесот на настава и учење: ученици, наставници и родители. Овој дел има за цел да даде некои решенија и препораки за тоа како јавните тела и владата можат да го олеснат процесот на учење и настава за време на пандемија или слична итна ситуација.

Некои од решенијата обезбедени од податоците обезбедени од три различни групи на испитаници вклучуваат:

- обезбедување на технолошки уреди како што се лаптопи, видео проектори, паметни табли и друга релевантна технолошка опрема, со посебен фокус на семејствата со ниски приходи и оние кои живеат во руралните области;
- обезбедување на дидактички материјали,
- Интернет врска во училиштата и поевтини интернет пакети за семејства со ниски приходи,

- создавање на онлајн платформи за олеснување на процесот на учење и настава и за учениците и за наставниците, како и за родителите кои им помагаат на своите деца дома.

Добар модел кој може да се повтори како најдобра практика од други јавни тела, образовни институции и други засегнати страни и актери на локално, национално и меѓународно ниво, како што беше случајот со проектот DREAM, неколку препораки за тоа како да се олесни учењето и наставниот процес вклучува:

- обезбедување на видео упатства за наставниците за тоа како да користат технолошки алатки и уреди,
- обезбедување на планови за часови кои ќе служат како насоки во онлајн наставата;
- обезбедување на видео лекции што ќе се користат дома од страна на децата и родителите,
- создавање на наменски простори со релевантни технолошки уреди и интернет конекција за децата да пристапат до сите потребни информации за време на онлајн учењето, со посебен фокус на децата од семејства со ниски приходи и децата кои живеат во руралните области.

5. Признанија

Би сакале да им се заблагодариме на сите наставници, ученици и родители за нивниот вреден придонес во оваа студија.

6. Референци

ЛИГ Бр. 139/2015 ЗА VETËQEVERISJEN VENDORE, 31 декември 2015 г.

INSTAT, 2022. *Popullsia e Shqipërisë, 1 Janar 2022*. Преземено од:

<https://www.instat.gov.al/al/temat/treguesit-demografik%C3%AB-dhe-social%C3%AB/popullsia/publikimet/2022/popullsia-e-shqip%C3%ABris%C3%AB-1-janar-2022/>

Република Албанија, Совет на министри. 2022. *Pozita Gjeografike*. Преземено од:

<http://arkiva.km.gov.al/?fq=brenda&r=&gj=gj2&kid=54>

ERYCIDE, 2019. *Клучни карактеристики на образовниот систем*. Преземено од:

<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/albania/overview>

Министерство за образование, спорт и млади (2020). Ажуриран водич, за учење дома, поради ситуацијата предизвикана од ширење на ковид-19. 4-6.

Министерство за образование, спорт и млади (Тирана, 30.03.2020). *СО КОВИД-19 СО КОВИД-19 КОИД-19 КОИД-19*. 3-11. Преземено од:

<https://arsimi.gov.al/wp-content/uploads/2020/03/Udhezuesi-i-perditesuar.pdf>